

The 25th-anniversary volume of the AVOMO: *De intentione medicorum*

Michael R. McVaugh
University of North Carolina at Chapel Hill

The new volume of the *Arnaldi de Villanova Opera Medica Omnia*, the edition of Arnau's *De intentione medicorum* (the title could perhaps be translated «Concerning the physician's goal»), exemplifies what from the beginning we have tried to provide in every edition. First, a usable Latin text, edited from all the witnesses available, manuscript and printed, with its references to other sources identified. Second, indexes, especially an index of words—a tool that, as more and more of Arnau's works are indexed in this way, allows us to recognize his technical vocabulary and his idiomatic constructions, and perhaps to distinguish genuine from spurious words. Third, and particularly important, an introduction that not only provides a detailed summary of the work being edited, but also gives a historical account of the work and its significance. Such an introduction, we believe, needs to situate the work in the development of Arnau's thought and career, but it also needs as well to introduce the reader to its setting in the wider history of medieval medicine—it should describe generally the aspect of medieval medical thought and practice to which Arnau's work was a contribution. In this way, for example, the introduction to *De consideratione operis medicine* (published in 1988) dealt with the general tradition of medieval bloodletting, and that of the *Regimen sanitatis* for Jaume II (published in 1996) dealt with the genre of regimen-literature in the Middle Ages. When we began the series, some people told us that we should limit ourselves to providing either editions or historical essays, that it was a mistake to try to combine the two, but readers of the series have been highly complimentary about this feature and have convinced us that we were right to do so. The result is that the series as a whole provides the reader with a probing although somewhat selective account of the state of European medical knowledge

at the end of the thirteenth century. This new volume is one more building-block in that structure.

The new edition of *De intentione medicorum* is typical of the series in these respects, as I say, but it is unusual in others. It is appropriate, I think, that this should be the text to mark this milestone in our series. *De intentione* is the earliest of Arnau's original medical writings that can be dated with some certainty (if we leave aside his translations): he composed it about 1291, at the very beginning of his years of teaching at Montpellier, and therefore it reveals the character of his medical thinking before he was affected by an academic environment, by regular exchanges with colleagues and with students. What Arnau felt it important to write about in this very first of his academic books was nothing less than what we might call his «philosophy of medicine.» It involves questions such as: what is the relationship between medicine and science (or natural philosophy); and, what is the meaning of «truth» for each of these? Must what is necessary and true in natural philosophy also be true in medicine? What Arnau defends urgently in *De intentione* is a philosophical position that can be called «instrumentalism»: he argues that a physician's language or theory or explanatory models are right and true if they allow him to keep a patient healthy or to return him to good health as quickly and efficiently as possible, even if they are superficially inconsistent with philosophical language or explanation. The physician must not allow himself to be distracted or misled by the claims of philosophical truth, and Arnau looks closely at four specific cases where this might happen. For example (this is his first case): Should the physician believe, with Aristotle, that there is only one principle organ in the body, the heart, which is the source of activity of all the others, or should he recognize, with Galen, four such organs, heart, liver,

brain, and testes? This was a recurrent question for the early medical schools, and they found it difficult to question Aristotle's authority; but Arnau has a more nuanced view. Logically, to be sure, the Philosopher is right; yet a physician who followed Aristotle on those grounds, called on to treat a mental illness, would be likely to prescribe medicines for the heart instead of the brain because the heart controls the brain, and he would fail to recognize that the scientific dependence of brain on heart does not exclude the functional independence of the brain and its need to be treated independently. The patient would suffer for his physician's pursuit of philosophical truth.

Arnau seems to have been introduced to this medical instrumentalism by his reading of Avicenna's *Canon*, where this viewpoint is put forward several times, and in fact Avicenna's ideas affected other European physicians in the same way; this is the reason why we have illustrated the cover of our edition of *De intentione* with a page from the *Canon*, one on which Avicenna is shown lecturing to his students. But in writing *De intentione* Arnau went much further than Avicenna or any of his Latin contemporaries in developing instrumentalism as a broad philosophical foundation for medical practice, and systematically defending it as such. In the 1290s Arnau would grow deeply interested in what natural philosophy might have to contribute to medicine—his fascination with a theory of medicinal complexions, so obvious in the *Aphorismi de gradibus*, is a good example of this; but every time he wrote about it he emphasized the same point, that ultimately medical truth is not guaranteed by philosophical soundness but by its effectiveness for the patient, and usually he referred the reader back to his first book, *De intentione medicorum*, to explain why he felt this way. *De intentione*, then, is an exceptional work because it provides the modern reader with the key to understanding all Arnau's subsequent medical writings: it shows us what his medical priorities were from the very beginning.

But *De intentione medicorum* is exceptional in another respect. Not only does it give us a key to understanding better Arnau's later medical thought, it also allows us some unexpected glimpses into his intellectual life before he began to teach at Montpellier,

which is a subject and a period in his career about which we still know relatively little. The fourth of the philosophical-medical controversies that he explores in *De intentione* is whether philosophers are right to criticize Galen for saying that «soul» is simply the harmonious mixture of the four primary qualities—hot, cold, dry, wet. Simply in the fact that he raises this particular question we have, I think, an echo of his studies with Ramon Marti ten years or so before—somewhere between 1281, when Arnau came to Barcelona in the service of Pere II and found Marti teaching at the Dominican studium there, and 1284 or shortly thereafter, when Marti died. Arnau's discussion of Galen's views on the nature of the soul suggests a direct connection with the very same point as it had been made in Marti's great *Pugio fidei*, a book that we know Arnau admired tremendously. In this same discussion in *De intentione*, Arnau refers several times to writings by the Muslim philosopher-physician Rasis, apparently making use of the original Arabic version of texts by Rasis that were not accessible in Latin in Arnau's day—and we happen to know that Ramon Marti, too, consulted some of these same works by Rasis. We begin to build up a picture of Arnau as not merely a student of Hebrew in Barcelona in the early 1280s, as he has been supposed to be, but of Arabic science and philosophy as well, perhaps under Marti's guidance; this fits very well with what has long been known, that Arnau's one dated translation from the Arabic (of Galen's *De rigore*) was completed in Barcelona in 1282. It would seem, therefore, that *De intentione medicorum* has hints to give us about earlier stages in Arnau's intellectual development, stages about which we have little or no direct testimony.

These features of *De intentione* illustrate are the goals that we have always hoped the *Opera Arnaldi* would eventually meet: we have hoped that it would clarify the thought and scientific achievement of an exceptional individual, Arnau de Vilanova; and that it would also reveal and make understandable the complexity of the world of late medieval medicine, a world in which Arnau played so important a part. There are many works still to appear in the *Opera Arnaldi*, and further challenges in front of us, but we will try to meet those original goals.

El volum del 25è aniversari de les AVOMO: *De intentione medicorum*¹

Michael R. McVaugh
University of North Carolina at Chapel Hill

El nou volum de les *Arnaldi de Villanova Opera Medica Omnia*, l'edició del *De intentione medicorum* d'Arnau (títol que potser podria traduir-se com 'Sobre l'objectiu del metge'), exemplifica el que, des de bon començament, hem procurat oferir en cada edició. Primerament, un bon text llatí, editat amb tota la cura possible a partir dels manuscrits i dels impresos conservats, i identificant-ne les referències internes a d'altres fonts. En segon lloc, índexs —especialment un índex de paraules—, una eina que, en la mesura que més i més obres d'Arnau s'indexin així, ens permetrà conèixer el seu vocabulari tècnic i les seves construccions idiomàtiques, i potser distingir les paraules genuïnes de les espúries. En tercer lloc, i particularment important, una introducció que no tan sols forneixi una adequada recensió de l'obra editada, sinó que també n'exposi la contextualització i significació històriques. Estem convençuts que una introducció d'aquestes característiques cal que situï l'obra en el decurs del pensament i de la carrera d'Arnau, però igualment cal que permeti al lector contextualitzar-la en la història més àmplia de la medicina medieval —ha de descriure en línies generals l'aspecte de la teoria i de la pràctica mèdiques medievals, per al qual l'obra d'Arnau constituï una contribució. Així, per exemple, la introducció del *De consideratione operis medicine* (publicat el 1988) fa referència al conjunt de la tradició de la flebotomia medieval i la del *Regimen sanitatis* per a Jaume II (publicat el 1996), a tot el gènere literari mèdic dels *regimina sanitatis* durant l'edat mitjana. Quan iniciàrem la sèrie, hi va haver qui ens indicà que ens havíem de limitar a proporcionar o edicions o estudis històrics, que era un error intentar combinar-los, però els lectors de la sèrie han parlat en termes molt favorables d'aquesta manera de fer i ens

han convençut que anàvem pel bon camí. El resultat és que la sèrie en conjunt proveeix el lector d'una exposició revisada, tot i que un tant selectiva, de l'estat dels coneixements mèdics europeus a finals del segle XIII. Aquest nou volum constitueix un altre carreu d'aquest edifici.

La nova edició del *De intentione medicorum*, tal com he dit, s'adiu amb aquests paràmetres de la sèrie, però resulta peculiar en d'altres. Penso que és just que aquest sigui el text que marqui aquesta fita en la nostra sèrie. El *De intentione* és el més primerenc dels escrits mèdics originals d'Arnau que poden ser datats amb certa seguretat (si deixem de banda les seves traduccions): el va elaborar cap a 1291, ben bé al principi dels seus anys de docència a Montpeller, i per tant ens revela el caràcter del seu pensament mèdic abans que es veiés afectat per un ambient acadèmic, és a dir, pels intercanvis regulars amb col·legues i amb estudiants. El tema sobre el qual Arnau sentí la necessitat d'escriure en el primer dels seus llibres acadèmics ve a ser, ni més ni menys, el que podríem anomenar la seva *filosofia de la medicina*. Fa referència a qüestions com ara: quina és la relació entre medicina i ciència (o filosofia natural), i què vol dir *veritat* per a cadascuna d'elles? El que és necessari i veritat en filosofia natural, ha de ser també veritat en medicina? El que Arnau defensa amb insistència al *De intentione* és una postura filosòfica que podem anomenar *instrumentalisme*: hi argumenta que un llenguatge o teoria del metge o uns models explicatius només són correctes i veritables si li permeten de mantenir la salut d'un pacient o fer-li recobrar la bona salut tan eficientment i de pressa com sigui possible, fins i tot si a primera vista són contradictoris amb el llenguatge o

1. Versió catalana de Lluís Cifuentes.

l'explicació filosòfiques. El metge no es pot permetre de distreure's o confondre's amb les exigències de la veritat filosòfica, i Arnau examina acuradament quatre casos concrets en els quals això pot passar. Per exemple (i aquest és el seu primer cas): ¿el metge, ha de creure, com Aristòtil, que tan sols hi ha un òrgan principal al cos, el cor, el qual és la font d'activitat de tots els altres, o bé hi ha de reconèixer, com Galè, quatre òrgans principals, el cor, el fetge, el cervell i els testicles? Fou aquest un problema recurrent a les primeres escoles de medicina, per a les quals resultava ben difícil qüestionar l'autoritat d'Aristòtil; però Arnau tenia un punt de vista més matisat. Com és lògic, naturalment el Filòsof té raó; però un metge que seguís Aristòtil en aquests postulats, havent de tractar una malaltia mental, molt probablement prescriuria medecines per al cor en lloc de per al cervell perquè el cor controla el cervell, i no s'adonaria del fet que la dependència científica del cervell respecte del cor no exclou la independència funcional del cervell i la seva necessitat de ser tractat separatament. Així, el pacient patiria a causa de la recerca de la veritat filosòfica per part del seu metge.

Arnau sembla haver-se iniciat en aquest instrumentalisme mèdic arran de la seva lectura del *Canon* d'Avicenna, on aquest punt de vista és exposat ben sovint, i de fet les idees d'Avicenna afectaren d'altres metges europeus en el mateix sentit; és per això que hem il·lustrat la coberta de la nostra edició del *De intentione* amb una pàgina del *Canon*, una en la qual Avicenna apareix ensenyant els seus estudiants. Però en escriure el *De intentione* Arnau va anar molt més enllà que Avicenna o qualsevol altre dels seus contemporanis llatins en el desenvolupament de l'instrumentalisme com a fonament filosòfic general per a la pràctica mèdica, i en la seva defensa sistemàtica com a tal. En la dècada de 1290 Arnau s'hauria interessat més i més en quina hauria de ser la contribució de la filosofia natural a la medicina —la seva fascinació per una teoria de les complexions medicinals, tan evident als *Aphorismi de gradibus*, n'és un bon exemple—; però cada cop que escrivia sobre aquest tema posava l'èmfasi al mateix punt: en darrera instància, la veritat mèdica no es veu garantida per la certesa filosòfica, sinó per la seva efectivitat per al pacient, i habitualment remetia el lector al seu primer llibre, el *De intentione medicorum*, per explicar perquè ell era d'aquest parer. El *De intentione*, doncs, és una obra excepcional perquè forneix el lector modern amb la clau per entendre tots els escrits mèdics subsegüents d'Arnau: ens mostra quines foren les seves prioritats mèdiques des de bon començament.

Però el *De intentione medicorum* també resulta excepcional des d'un altre punt de vista. No ens dona

únicament una clau per entendre millor el pensament mèdic *posterior* d'Arnau, sinó també ens permet albirar inesperadament la seva vida intel·lectual *d'abans* que comencés a ensenyar a Montpeller, un tema i un període de la seva carrera sobre els quals encara en sabem relativament poc. La quarta de les controvèrsies medicofilosòfiques que examina al *De intentione* se centra en analitzar si els filòsofs l'encerten o no en criticar Galè per dir que *ànima* és simplement la mescla harmoniosa de les quatre qualitats primàries —calent, fred, sec i humit. Sóc del parer que el sol fet de plantejar aquesta qüestió concreta ja ens ofereix un ressò dels seus estudis amb Ramon Martí uns deu anys enrere —aproximadament, entre 1281, quan Arnau s'establí a Barcelona al servei de Pere el Gran i hi trobà Martí ensenyant a l'*studium* dels dominicans, i 1284 o poc després, data de la mort de Martí. El tractament que fa Arnau dels punts de vista de Galè sobre la natura de l'ànima suggereix una connexió directa amb ben bé el mateix tema tal com havia estat tractat al gran *Pugio fidei* de Martí, un llibre que sabem que Arnau admirava enormement. En aquest mateix tractament del tema present al *De intentione*, Arnau remet sovint als escrits del metge i filòsof musulmà Rasís, aparentment fent ús de la versió original àrab dels seus texts que no resultaven accessibles en llatí en vida d'Arnau —i convé que sapiguem que Ramon Martí també consultà alguna d'aquestes mateixes obres de Rasís. Comencem a dreçar una imatge d'Arnau segons la qual no fou tan sols un simple estudiant d'hebreu a la Barcelona de principis de la dècada de 1280, tal com hom havia suposat fins ara, sinó també de la ciència i la filosofia àrabs, potser sota la direcció de Martí; tot això s'adiu molt bé amb un detall que hom ha admès durant molt de temps: que una de les traduccions datades realitzades a partir de l'àrab per Arnau (la del *De rigore* de Galè) fou acabada a Barcelona el 1282. Semblaria, per tant, que el *De intentione medicorum* conté tot de dades per oferir-nos informació sobre les primeres etapes del desenvolupament intel·lectual d'Arnau, etapes sobre les quals tenim pocs o cap testimoni directe.

Aquests trets característics del *De intentione* exemplifiquen els objectius que sempre hem esperat que les *Opera Arnaldi* al capdavant assolissin: hem confiat que aclaririen el pensament i les realitzacions científiques d'un individu excepcional, Arnau de Vilanova; i que igualment revelarien i farien comprensible la complexitat del món de la medicina baixmedieval, un món en el qual Arnau tingué un paper tan important. Encara hi ha moltes obres per aparèixer a les *Opera Arnaldi*, i haurem d'enfrontar molts més desafiaments, però no renunciarem a assolir aquests objectius originals.